

**Fundusze
Europejskie**
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

PROGRAM NAUCZANIA

KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH

SPO.05.2. Podstawy pomocy społecznej

w zakresie kwalifikacji

SPO.05. Świadczenie usług opiekuńczych

wyodrębnionej w zawodzie

opiekunka środowiskowa 341204

Branża: pomocy społecznej (SPO)

Warszawa 2021

Autorzy:

mgr Robert Fleischer

mgr Anna Owsicka

mgr Jolanta Maj

Recenzenci:

Recenzent 1 – Recenzja dydaktyczna (nauczyciel uczący w zawodzie, w którym wyodrębniono daną kwalifikację lub nauczyciela konsultanta w zakresie kształcenia zawodowego) dr Dorota Koprowska

Recenzent 2 – Recenzja merytoryczna (przedstawiciel pracodawców właściwy dla danego zawodu) mgr Ewelina Zuba

Ekspert:

mgr Bożena Fałkiewicz

Program opracowany we współpracy podmiotów z otoczenia społeczno-gospodarczego wskazanego we wniosku o powierzenie grantu na opracowanie modelowego kwalifikacyjnego kursu zawodowego (KKZ): Żłobki Miejskie.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

Oś priorytetowa II

Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Działanie 2.14. Rozwój narzędzi dla uczenia się przez całe życie

Konkurs nr POWR.02.14.00-IP.02-00-003/19

Opracowanie modelowych programów kwalifikacyjnych kursów zawodowych (kkz)

Warszawa 2021

Spis treści

PROGRAM NAUCZANIA KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH SPO.05.2. Podstawy pomocy społecznej

1.	Wprowadzenie	5
2.	Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych	11
2.1.	Pogrupowanie efektów kształcenia	11
2.2.	Określenie liczby godzin na kształcenie zawodowe	22
2.3.	Plan kursu umiejętności zawodowych	24
3.	Cele kształcenia kursu umiejętności zawodowych	24
4.	Programy poszczególnych zajęć	24
4.1.	Program nauczania dla przedmiotu: Podstawy psychologii	24
4.1.1	Cele ogólne przedmiotu	24
4.1.2	Cele szczegółowe przedmiotu	25
4.1.3	Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia	26
4.1.4	Procedury osiągania celów kształcenia	27
4.1.5	Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika	27
4.2.	Program nauczania dla przedmiotu: Podstawy komunikacji i pracy socjalnej	28
4.2.1	Cele ogólne przedmiotu	28
4.2.2	Cele szczegółowe przedmiotu	28
4.2.3	Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia	29
4.2.4	Procedury osiągania celów kształcenia	30
4.2.5	Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika	30
4.3.	Program nauczania dla przedmiotu: Elementy języka migowego	31
4.3.1	Cele ogólne przedmiotu	31
4.3.2	Cele szczegółowe przedmiotu	31
4.3.3	Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia	32
4.3.4	Procedury osiągania celów kształcenia	33
4.3.5	Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika	34
4.4.	Program nauczania dla przedmiotu: Opieka i pielęgnacja człowieka	35
4.4.1	Cele ogólne przedmiotu	35
4.4.2	Cele szczegółowe przedmiotu	35
4.4.3	Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia	35
4.4.4	Procedury osiągania celów kształcenia	36

4.4.5	Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika	36
4.5.	Program nauczania dla przedmiotu: Organizacja opieki środowiskowej	37
4.5.1	Cele ogólne przedmiotu	37
4.5.2	Cele szczegółowe przedmiotu	37
4.5.3	Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia	37
4.5.4	Procedury osiągania celów kształcenia	38
4.5.5	Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika	38
5.	Ewaluacja programu kursu umiejętności zawodowych	39
6.	Wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych	40
6.1.	Wykaz literatury	40
6.2.	Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych	40
7.	Sposób i forma zaliczenia kursu.....	41
8.	Sprawdzenie kompletności i poprawności opracowanego programu zajęć.....	43

1. PROGRAM NAUCZANIA KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH SPO.05.2. Podstawy pomocy społecznej

1. Wprowadzenie

Charakterystyka kursu umiejętności zawodowych

Kurs umiejętności zawodowych (dalej KUZ) to pozaszkolna forma kształcenia ustawicznego. KUZ jest prowadzony według programu nauczania uwzględniającego podstawę programową kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego w zakresie: jednej z części efektów kształcenia wyodrębnionych w ramach danej kwalifikacji albo efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich zawodów oraz wspólnych dla zawodów w ramach obszaru kształcenia stanowiących podbudowę do kształcenia w zawodzie lub grupie zawodów, albo efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich zawodów w zakresie organizacji pracy małych zespołów.

Minimalna liczba godzin kształcenia na kursie umiejętności zawodowych:

- w przypadku kształcenia w zakresie jednej z części efektów kształcenia wyodrębnionych w ramach danej kwalifikacji – jest równa minimalnej liczbie godzin kształcenia przewidzianej dla danej części efektów kształcenia, określonej w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego;
- w przypadku kształcenia w zakresie efektów kształcenia właściwych dla dodatkowych umiejętności zawodowych – jest równa minimalnej liczbie godzin kształcenia przewidzianych dla danej dodatkowej umiejętności zawodowej, określonej w przepisach prawa;
- w przypadku efektów wspólnych dla wszystkich zawodów wynosi 170 godzin.

Kurs umiejętności zawodowych może być prowadzony przez:

- publiczne i niepubliczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, z wyjątkiem szkół artystycznych – w zakresie zawodów, w których kształcą, oraz w zakresie innych zawodów przypisanych do branż, do których należą zawody, w których kształci szkoła,
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego.

Kurs umiejętności zawodowych w zakresie kwalifikacji SPO.05.2. **Podstawy pomocy społecznej** może być realizowany w formie:

- dziennej – 2 miesiące (170 godzin) – zajęcia odbywają się 5 lub 6 razy w tygodniu przez 6 godzin dziennie,
- stacjonarnej – 3 miesiące (170 godzin) – zajęcia odbywają się 3 lub 4 dni w tygodniu po min. 6 godzin dziennie,
- zaocznej – 2 miesiące (65% z 170 godzin = 110 godzin) – zajęcia odbywają się co 2 tygodnie przez 2 dni po 10 godzin dziennie, a w uzasadnionych przypadkach – co tydzień przez 2 dni po 10 godzin dziennie.

Formy indywidualizacji pracy uczestników powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb uczestnika,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości uczestnika.

Wskazane jest przeprowadzenie szczegółowej diagnozy potrzeb rozwoju uczestnika w kontekście specyfiki przedmiotu nauczania (diagnoza posiadanych kompetencji i potrzeb rozwoju uczestnika powinna być wykonana przez zespół prowadzących zajęcia i wychowawców z udziałem pedagoga, psychologa, doradcy zawodowego) oraz ustalenie sposobu pracy z uczestnikiem. Dużą uwagę należy zwrócić na uczestników posiadających trudności z uczeniem się. Niemniej ważni są uczestnicy uzdolnieni i szczególnie zainteresowani zawodem, przedmiotem nauczania. Każdy uczestnik posiadający szczególne potrzeby i możliwości powinien mieć określone właściwe dla siebie tempo i zakres pracy w obszarze przedmiotu nauczania z zachowaniem realizacji podstawy programowej.

Program kwalifikacyjnego kursu zawodowego dla kwalifikacji SPO.05.2. Podstawy pomocy społecznej przeznaczony jest dla osób dorosłych posiadających wykształcenie średnie, które posiadają określone kompetencje personalne i społeczne. Ze względu na charakter pracy z osobami starszymi, istotne znaczenie mają empatia i komunikatywność. Pożądane są także kreatywność, umiejętność współpracy, zdolność organizowania pomocy i wsparcia, a także umiejętność kształtowania pozytywnych relacji interpersonalnych.

Na kwalifikacyjny kurs zawodowy przyjmuje się kandydatów, którzy muszą posiadać aktualne zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do kształcenia w zawodzie, w którym wyodrębniono daną kwalifikację.

Kurs umiejętności zawodowych kończy się zaliczeniem w formie ustalonej przez podmiot prowadzący kurs. Osoba, która uzyskała zaliczenie, otrzymuje zaświadczenie o ukończeniu kursu umiejętności zawodowych. Wzór zaświadczenia określa prawo. Osoba, która ukończyła KUZ i podejmuje kształcenie na kwalifikacyjnym kursie zawodowym w obrębie tej samej kwalifikacji, może być zwalniana, na swój wniosek złożony podmiotowi prowadzącemu kwalifikacyjny kurs zawodowy, z zajęć dotyczących odpowiednio treści kształcenia lub efektów kształcenia zrealizowanych w dotychczasowym procesie kształcenia, o ile sposób organizacji kształcenia na kwalifikacyjnym kursie zawodowym umożliwia takie zwolnienie.

Termin rozpoczęcia i zakończenia kursu ustala organizator kursu dostosowując go do potrzeb i możliwości uczestników KUZ. W przeciągu 14 dni od rozpoczęcia realizacji KUZ należy przesłać do okręgowej komisji egzaminacyjnej informację o rozpoczęciu kształcenia na danym KUZ.

Termin zakończenia kursu wynika z komunikatu Dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i musi zakończyć się 6 tygodni przed pierwszym dniem terminu głównego egzaminu zawodowego. Podmiot prowadzący kwalifikacyjny kurs zawodowy ma obowiązek zgłoszenia okręgowej komisji egzaminacyjnej informacji o rozpoczęciu kształcenia na danym kursie.

Zawód opiekunka środowiskowa posiada wspólne efekty kształcenia z obszaru branży pomocy społecznej, które stanowią podbudowę kształcenia w zawodach:

- 341203 Opiekun w domu pomoc społecznej
- 341202 Opiekun osoby starszej
- 341201 Asystent osoby niepełnosprawnej

Struktura programu

- przedmiotowy,
- spiralny.

Charakterystyka programu

Program nauczania kursu umiejętności zawodowych SPO.05.2. Podstawy pomocy społecznej dla zawodu opiekunka środowiskowa 341204 w branży pomocy społecznej realizowanego w trybie dziennym stacjonarnym. Jest to zawód na poziomie IV Polskiej Ramy Kwalifikacji. Wyodrębniona została w nim jedna kwalifikacja SPO.05. Świadczenie usług opiekuńczych, która określona jest na poziomie 4 Polskiej Ramy Kwalifikacji jako kwalifikacja pełna.

Ukończenie kursu wspólnie z kursami umiejętności zawodowych:

SPO.05.1. Bezpieczeństwo i higiena pracy,

SPO.05.3. Organizowanie prac opiekuńczych,

SPO.05.4. Wykonywanie czynności opiekuńczych i pielęgnacyjnych,

SPO.05.5. Wspieranie osoby podopiecznej w czynnościach dnia codziennego,

SPO.05.6. Aktywizowanie osoby podopiecznej do samodzielności życiowej,

SPO.05.7. Język obcy zawodowy

umożliwia uzyskanie świadectwa potwierdzającego kwalifikację SPO.05. Świadczenie usług opiekuńczych oraz dyplomu zawodowego po zdaniu egzaminów zawodowych w kwalifikacje wchodzących w skład zawodu: Opiekunka środowiskowa 341204.

Program nauczania posiada strukturę przedmiotową i spiralny układ treści. Materiał nauczania zaczynający się od zagadnień najprostszych po trudniejsze. Taki układ umożliwia powrót do treści zrealizowanych na początku edukacji, aby je powtórzyć i poszerzyć w kolejnych latach nauki. Utrwala to zarówno wiedzę jak i nabywane umiejętności celem przygotowania do realizacji zadań zawodowych. Dodatkowo taki układ i cykl nauczania w znaczącym stopniu niweluje braki edukacyjne, oraz pozwala na analizę materiału nauczania przez słuchaczy na różnych poziomach umiejętności.

Rozkład treści nauczania uwzględnia wzajemną korelację pomiędzy przedmiotami, a kolejność zdobywania wiedzy i umiejętności pozwala na nabycie wiedzy teoretycznej, by w krótkim czasie wykorzystać ją praktycznie. Zajęcia są realizowane na przedmiotach kształcenia teoretycznego oraz praktycznego.

Liczba godzin przewidziana na realizację programu wynosi 170 godzin i jest zgodna z minimalną liczbą godzin kształcenia zawodowego dla tej kwalifikacji wynikającej z podstawy programowej dla zawodu opiekunka środowiskowa.

Efekty kształcenia wskazane do realizacji w kształceniu teoretycznym mogą być (po spełnieniu wymagań określonych w aktualnych przepisach oświatowych) realizowane w formie kształcenia na odległość, przy czym zaliczenie tych zajęć nie może odbywać się w formie zdalnej. Kształcenie praktyczne nie może odbywać się

z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Rodzaj i wymiar godzin zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość określa podmiot prowadzący kształcenie ustawiczne z wykorzystaniem metod i technik.

Wychodząc naprzeciw współczesnej edukacji kurs umiejętności zawodowych w części zajęć teoretycznych może być prowadzony w systemie nauki zdalnej zgodnie z obowiązującymi przepisami. Zakres i rodzaj nauki zdalnej pozostają w gestii nauczycieli i dyrekcji placówki zgodnie z panującymi w danym okresie warunkami.

Taka forma realizacji kursu wiąże się z wdrożeniem platform online do nauczania zdalnego, co pozwoli na swobodne prowadzenie zajęć teoretycznych w czasie rzeczywistym, przeprowadzanie testów, ankiet oraz zadawania prac domowych i semestralnych. Zajęcia mogą odbywać się w trybie LIVE co umożliwia uczestnikom kursu na czynne uczestnictwo w zajęciach, zadawanie pytań, przedstawianie swoich uwag oraz prezentacji własnych dokonań. Możliwy jest także zapis video zajęć, co pozwala na uzupełnienie wiadomości przez osoby nieobecne na danych zajęciach. Do pracy na platformach cyfrowych potrzebny jest smartfon, tablet lub komputer oraz dostęp do Internetu. Przed rozpoczęciem pierwszych zajęć KUZ należy zorganizować wstępne szkolenie z zakresu samodzielnego korzystania z platformy edukacyjnej lub wskazać filmy szkoleniowe np. na platformie YouTube. Organizator kursu powinien zapewnić:

- dostęp do oprogramowania, które umożliwia synchroniczną i asynchroniczną interakcję między uczestnikami a osobami prowadzącymi zajęcia;
- materiały dydaktyczne przygotowane w formie dostosowanej do kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość;
- bieżącą kontrolę postępów w nauce uczestników kursu;
- weryfikację ich wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, w formie i terminach ustalonych przez organizatora kursu;
- bieżącą kontrolę aktywności osób prowadzących zajęcia.

Założenia programowe

Pogłębiające się starzenie społeczeństwa powoduje szybki wzrost zapotrzebowania na rynku pracy na osoby przygotowane profesjonalnie do opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi. Wielu osobom potrzebna jest pomoc wykwalifikowanej opiekunki środowiskowej. Praca opiekunki środowiskowej wykonywana jest przede wszystkim w domu podopiecznego oraz w różnych instytucjach opiekuńczych, takich jak domy pomocy społecznej, środowiskowe domy samopomocy. Zadaniem opiekunek środowiskowych jest udzielanie pomocy i świadczenie usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych osobom starszym, samotnym, przewlekle chorym niesamodzielnym.

Głównym celem kształcenia w zawodzie opiekunka środowiskowa jest przygotowanie szeroko wykwalifikowanej kadry specjalistów przygotowanych do:

- profesjonalnego i rzetelnego wykonywania czynności zawodowych,
- pracy w ciągle zmieniającej się rzeczywistości zawodowej,
- samodzielnego podnoszenie swoich kwalifikacji,
- podejmowania własnej działalności gospodarczej zgodnej z zawodem,

- kontynuowania edukacji w szkołach wyższych na kierunkach: pielęgniarstwo, ratownictwo medyczne, pracownik socjalny.

Cele kierunkowe programu kursu umiejętności zawodowych

Absolwent kursu umiejętności zawodowych realizujący kształcenie w zawodzie opiekunka środowiskowa powinien być przygotowany do wykonywania następujących zadań zawodowych w zakresie jednostki efektów kształcenia SPO.05.2. Podstawy pomocy społecznej:

- organizowania opieki oraz wsparcia społecznego osobie podopiecznej;
- sprawowania opieki nad osobą podopieczną w celu zapewnienia jej bezpieczeństwa zdrowotnego i higieny osobistej;
- pomagania osobie podopiecznej w czynnościach dnia codziennego;
- motywowania osoby podopiecznej do samodzielności oraz aktywności intelektualnej, fizycznej i społecznej.
- Charakterystyka kwalifikacji:
- Posiadacz świadectwa potwierdzającego kwalifikację SPO.05. Świadczenie usług opiekuńczych, potrafi:
- przestrzegać przepisów BHP i ppoż. podczas wykonywania prac opiekuńczo-pielęgnacyjnych,
- udzielać pierwszej pomocy,
- organizować stanowisko pracy,
- stosować środki ochrony indywidualnej i zbiorowej,
- posługiwać się językiem migowym,
- scharakteryzować potrzeby biopsychospołeczne człowieka i sposoby ich zaspokajania,
- rozpoznać sytuację zdrowotną, społeczną i materialną osoby podopiecznej,
- dobierać zabiegi opiekuńcze i pielęgnacyjne u osoby podopiecznej,
- planować i organizować opiekę nad osobą podopieczną,
- posługiwać się językiem obcym zawodowym w zakresie słownictwa specjalistycznego powiązanego z zawodem.

Osoba posiadająca Certyfikat kwalifikacji zawodowej w zakresie kwalifikacji SPO.05. Świadczenie usług opiekuńczych jest gotowy do samodzielnego wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych w często zmiennych, przewidywalnych warunkach w zakresie organizowania i sprawowania opieki oraz wsparcia społecznego osobie podopiecznej. Jest gotowa do motywowania osoby podopiecznej do samodzielności oraz aktywności intelektualnej, fizycznej i społecznej.

Diagnostuje problemy i potrzeby bio-psycho-społeczne osoby podopiecznej. Sporządza indywidualny plan opieki nad osobą podopieczną i prowadzi dokumentację pracy z nią. Sprawuje opiekę nad osobą podopieczną w celu zapewnienia jej bezpieczeństwa zdrowotnego i higieny osobistej. Pomaga jej w czynnościach dnia codziennego i organizuje różne formy aktywizowania. Pomaga osobie podopiecznej w korzystaniu ze świadczeń pomocy społecznej. Wspiera osobę podopieczną w rozwiązywaniu problemów osobistych i społecznych i w integracji ze środowiskiem lokalnym, pomagać osobie podopiecznej w korzystaniu ze świadczeń opieki zdrowotnej. Potrafi samodzielnie udzielać pierwszej pomocy w stanach zagrożenia zdrowia i życia. Posługuje się językiem migowym.

Stosuje nowoczesne narzędzia, technologie i oprogramowanie komputerowe wspomagające wykonywanie zadań zawodowych. Potrafi współpracować w zespole oraz kierować małym zespołem pracowniczym oraz projektować stanowiska pracy. Kontroluje jakość wykonania zadań przez podległych pracowników i przyjmuje odpowiedzialność za skutki działań własnych oraz tych osób.

Przestrzega zasady BHP, ochrony przeciwpożarowej, ochrony środowiska i ergonomii. Planuje własny rozwój zawodowy. Potrafi formułować krótkie i zrozumiałe wypowiedzi oraz teksty pisemne w języku obcym umożliwiające realizację zadań zawodowych.

Program kursu umiejętności zawodowych SPO.05.2. oparty jest o podstawę programową kształcenia branżowego w zawodzie opiekunka środowiskowa, w której to wyodrębniono dla kwalifikacji SPO.05. Świadczenie usług opiekuńczych następujące jednostki efektów kształcenia:

SPO.05.1. Bezpieczeństwo i higiena pracy,

SPO.05.2. Podstawy pomocy społecznej,

SPO.05.3. Organizowanie prac opiekuńczych,

SPO.05.4. Wykonywanie czynności opiekuńczych,

SPO.05.5. Wspieranie osoby podopiecznej w czynnościach dnia codziennego,

SPO.05.6. Aktywizowanie osoby podopiecznej do samodzielności życiowej,

SPO.05.7. Język obcy zawodowy

oraz efekty kształcenia realizowane na wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego związane z nabywaniem kompetencji personalnych i społecznych i organizacji pracy małych zespołów, zgrupowane w jednostkach efektów kształcenia:

SPO.05.8. Kompetencje personalne i społeczne,

SPO.05.9. Organizacja pracy małych zespołów.

2. Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych

2.1. Pogrupowanie efektów kształcenia

Tabela 1. Przyporządkowanie efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji do poszczególnych przedmiotów

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowanie efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Przedmiot 1 Podstawy psychologii	Przedmiot 2 Podstawy komunikacji i pracy socjalnej	Przedmiot 3 Elementy języka migowego	Przedmiot 4 Opieka i pielęgnacja człowieka	Przedmiot 5 Organizacja opieki środowiskowej
wyjaśnia rolę osobowości człowieka w stosunkach z otoczeniem (ew)	18	rozdziela typy i cechy osobowości człowieka	X				
		charakteryzuje role społeczne	X				
		wskazuje wpływ osobowości na zachowania społeczne	X				
charakteryzuje rozwój człowieka w różnych okresach życia (ew)	18	opisuje rozwój człowieka w różnych okresach życia	X			X	
		rozpoznaje objawy zaburzeń rozwojowych	X			X	
charakteryzuje procesy zachodzące w życiu społecznym (ew)	18	opisuje zachowania społeczne jednostki i zbiorowości	X	X			
		opisuje interakcje interpersonalne	X	X			
		opisuje nieprawidłowe relacje występujące w życiu społecznym	X	X			
opisuje funkcje rodziny (ek)	10	wymienia funkcje rodziny		X			
		określa wpływ rodziny na funkcjonowanie człowieka		X			
	12	wymienia cele polityki społecznej państwa		X			

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowanie efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Przedmiot 1 Podstawy psychologii	Przedmiot 2 Podstawy komunikacji i pracy socjalnej	Przedmiot 3 Elementy języka migowego	Przedmiot 4 Opieka i pielęgnacja człowieka	Przedmiot 5 Organizacja opieki środowiskowej
określa cele, zadania i instrumenty polityki społecznej państwa (ep)		opisuje zadania polityki społecznej państwa		X			
		wymienia instrumenty polityki społecznej państwa i możliwości ich stosowania		X			
identyfikuje problemy i postawy społeczne występujące we współczesnym społeczeństwie (ew)	20	opisuje przyczyny i skutki problemów społecznych	X	X			
		wykazuje wpływ zróżnicowanych postaw na funkcjonowanie jednostki i zbiorowości	X	X			
charakteryzuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy (ew)	20	opisuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy	X	X			
		określa skutki wykluczenia społecznego jednostki i grupy	X	X			
wskazuje przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych (ew)	20	wymienia przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych		X			X
		charakteryzuje zadania instytucji państwowych dotyczące zabezpieczenia społecznego osoby niepełnosprawnej		X			X
posługuje się językiem migowym (ek)	22	stosuje język migowy w komunikowaniu się z osobą niepełnosprawną wymagającą alternatywnej formy komunikacji			X		

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowanie efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Przedmiot 1 Podstawy psychologii	Przedmiot 2 Podstawy komunikacji i pracy socjalnej	Przedmiot 3 Elementy języka migowego	Przedmiot 4 Opieka i pielęgnacja człowieka	Przedmiot 5 Organizacja opieki środowiskowej
		określa potrzeby i problemy osoby podopiecznej przy pomocy języka migowego			X		
		doskonali umiejętności posługiwania się językiem migowym			X		
rozpoznaje właściwe normy i procedury oceny zgodności stosowane podczas realizacji zadań zawodowych (ew)	12	wymienia cele normalizacji krajowej					X
		wyjaśnia, czym jest norma i wymienia cechy normy					X
		rozróżnia oznaczenie normy międzynarodowej, europejskiej i krajowej					X
		korzysta ze źródeł informacji dotyczących norm i procedur oceny zgodności					X
Razem liczba godzin w jednostce efektów kształcenia SPO.05.2.	170						
SPO.05.8. Kompetencje personalne i społeczne							
przedstawia cechy wysokiej jakości usług świadczonych na rzecz drugiego człowieka		wymienia rodzaje usług świadczonych osobie podopiecznej	X	X	X	X	X
		dobiera rodzaj usług do potrzeb podopiecznego	X	X	X	X	X

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowanie efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Przedmiot 1 Podstawy psychologii	Przedmiot 2 Podstawy komunikacji i pracy socjalnej	Przedmiot 3 Elementy języka migowego	Przedmiot 4 Opieka i pielęgnacja człowieka	Przedmiot 5 Organizacja opieki środowiskowej
		określa kompetencje opiekuńcze środowiskowej, jakie mają wpływ na jakość świadczonych usług	X	X	X	X	X
przestrzega zasad kultury osobistej i etyki podczas realizacji zadań zawodowych		opisuje zasady etyczne podczas świadczenia usług opiekuńczych	X	X	X	X	X
		opisuje skutki łamania zasad etycznych	X	X	X	X	X
		omawia zasady współpracy z osobą niepełnosprawną z zachowaniem kultury i etyki zawodowej	X	X	X	X	X
		przestrzega tajemnicy związanej z wykonywanym zawodem i miejscem pracy	X	X	X	X	X
		przestrzega zasad związanych z ochroną własności intelektualnej i ochroną danych osobowych	X	X	X	X	X
stosuje zasady komunikacji interpersonalnej		wymienia zasady komunikacji interpersonalnej i aktywne metody słuchania	X	X	X	X	X
		określa zasady komunikacji interpersonalnej	X	X	X	X	X
		charakteryzuje aktywne metody słuchania	X	X	X	X	X
		wyjaśnia pojęcie konfliktu	X	X	X	X	X

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowanie efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Przedmiot 1 Podstawy psychologii	Przedmiot 2 Podstawy komunikacji i pracy socjalnej	Przedmiot 3 Elementy języka migowego	Przedmiot 4 Opieka i pielęgnacja człowieka	Przedmiot 5 Organizacja opieki środowiskowej
opisuje pojęcie konfliktu w związku z realizacją zadań zawodowych		opisuje przyczyny konfliktów międzyludzkich	X	X	X	X	X
		zapobiega przyczynom powstawania konfliktów	X	X	X	X	X
		opisuje fazy konfliktu	X	X	X	X	X
		wymienia skutki konfliktów międzyludzkich w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym	X	X	X	X	X
		stosuje zasady utrzymywania poprawnych relacji z podopiecznym i współpracownikami	X	X	X	X	X
planuje wykonanie zadania		planuje czas przeznaczony na realizację zadań zawodowych	X	X	X	X	X
		realizuje zadania w wyznaczonym czasie	X	X	X	X	X
		ocenia stopień realizacji zadania	X	X	X	X	X
		analizuje skutki realizacji zadania	X	X	X	X	X
ponosi odpowiedzialność za podejmowane działania		wyjaśnia pojęcie odpowiedzialności w związku z realizacją zadań zawodowych	X	X	X	X	X
		wymienia konsekwencje braku odpowiedzialności podczas wykonywania zadań zawodowych	X	X	X	X	X

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowanie efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Przedmiot 1 Podstawy psychologii	Przedmiot 2 Podstawy komunikacji i pracy socjalnej	Przedmiot 3 Elementy języka migowego	Przedmiot 4 Opieka i pielęgnacja człowieka	Przedmiot 5 Organizacja opieki środowiskowej
wykazuje się kreatywnością i otwartością na zmiany		rozpoznaje sytuacje nietypowe w środowisku pracy	X	X	X	X	X
		podejmuje działania w sytuacji nietypowej	X	X	X	X	X
		ocenia skutki podejmowanych działań w sytuacjach nietypowych	X	X	X	X	X
		wyjaśnia znaczenie zmiany w życiu człowieka	X	X	X	X	X
aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe		opisuje podstawowy zakres wiedzy i umiejętności zawodowych	X	X	X	X	X
		analizuje własne kompetencje	X	X	X	X	X
		wyznacza sobie cele rozwojowe	X	X	X	X	X
		planuje własny rozwój zawodowy	X	X	X	X	X
stosuje metody i techniki rozwiązywania problemów		opisuje metody i techniki rozwiązywania problemów	X	X	X	X	X
		podaje propozycje rozwiązywania problemów	X	X	X	X	X
		ocenia skuteczność podjętych działań	X	X	X	X	X
współpracuje w zespole		określa pojęcia: zespół, praca zespołowa i lider	X	X	X	X	X
		realizuje zadania w wyznaczonym czasie	X	X	X	X	X
		wspomaga innych członków zespołu podczas realizacji zadań					X

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowanie efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Przedmiot 1 Podstawy psychologii	Przedmiot 2 Podstawy komunikacji i pracy socjalnej	Przedmiot 3 Elementy języka migowego	Przedmiot 4 Opieka i pielęgnacja człowieka	Przedmiot 5 Organizacja opieki środowiskowej
		analizuje efekty pracy zespołu	X	X	X	X	X
		identyfikuje znaczenie i funkcje konfliktu w pracy zespołu	X	X	X	X	X
SPO.05.9. Organizacja pracy małych zespołów							
planuje pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań		wyznacza zadania członkom zespołu	X	X	X	X	X
		wyjaśnia sposób wykonania zadania	X	X	X	X	X
dobiera osoby do wykonania przydzielonych zadań		rozpoznaje możliwości i umiejętności członków zespołu	X	X	X	X	X
		wskazuje osoby do wykonania zadania	X	X	X	X	X
		przewiduje skutki niewłaściwego doboru osób do zadań	X	X	X	X	X
kieruje wykonaniem przydzielonych zadań		ustala kolejność wykonywania zadań	X	X	X	X	X
		monitoruje proces wykonywania zadań	X	X	X	X	X
ocenia jakość wykonania przydzielonych zadań		określa zaangażowanie w pracę członków zespołu	X	X	X	X	X
		ocenia efekty pracy zespołu	X	X	X	X	X
		udziela informacji zwrotnej w celu prawidłowego wykonania przydzielonego zadania	X	X	X	X	X
wprowadza rozwiązania techniczne i organizacyjne		dokonyuje analizy rozwiązań technicznych i organizacyjnych warunków i jakości pracy	X	X	X	X	X

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowanie efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Przedmiot 1 Podstawy psychologii	Przedmiot 2 Podstawy komunikacji i pracy socjalnej	Przedmiot 3 Elementy języka migowego	Przedmiot 4 Opieka i pielęgnacja człowieka	Przedmiot 5 Organizacja opieki środowiskowej
wpływające na poprawę warunków i jakości pracy		dokonuje prostych modernizacji warunków i organizacji pracy	X	X	X	X	X
		dokonuje prostych modernizacji warunków i organizacji pracy	X	X	X	X	X

Prowadzący wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych powinni stwarzać warunki do nabywania kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów w ramach godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe.

Tabela 2. Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia i nadawanie nazw tym zajęciom

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekty kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Kryteria weryfikacji	Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia	Liczba godzin	Okres realizacji
SPO.05.2. Podstawy pomocy społecznej	wyjaśnia rolę osobowości człowieka w stosunkach z otoczeniem (ew)	rozdziela typy i cechy osobowości człowieka	Podstawy psychologii	18	1 miesiąc
		charakteryzuje role społeczne			
		wskazuje wpływ osobowości na zachowania społeczne			
	charakteryzuje rozwój człowieka w różnych okresach życia (ew)	opisuje rozwój człowieka w różnych okresach życia	Podstawy psychologii Opieka i pielęgnacja człowieka	20	
		rozpoznaje objawy zaburzeń rozwojowych			
	charakteryzuje procesy zachodzące w życiu społecznym (ew)	opisuje zachowania społeczne jednostki i zbiorowości	Podstawy psychologii Podstawy komunikacji i pracy socjalnej	24	
		opisuje interakcje interpersonalne			
		opisuje nieprawidłowe relacje występujące w życiu społecznym			
	opisuje funkcje rodziny (ek)	wymienia funkcje rodziny	Podstawy komunikacji i pracy socjalnej	10	
		określa wpływ rodziny na funkcjonowanie człowieka			
	określa cele, zadania i instrumenty polityki społecznej państwa (ep)	wymienia cele polityki społecznej państwa		12	2 miesiąc
		opisuje zadania polityki społecznej państwa			
		wymienia instrumenty polityki społecznej państwa i możliwości ich stosowania			
	identyfikuje problemy i postawy społeczne występujące we współczesnym społeczeństwie (ew)	opisuje przyczyny i skutki problemów społecznych	Podstawy psychologii Podstawy komunikacji i pracy socjalnej	20	
		wykazuje wpływ zróżnicowanych postaw na funkcjonowanie jednostki i zbiorowości			
	charakteryzuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy	opisuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy		14	
		określa skutki wykluczenia społecznego jednostki i grupy			
	wskazuje przepisy prawa dotyczące pomocy	wymienia przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych	Podstawy komunikacji i pracy socjalnej	20	2 miesiąc /3 miesiąc

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekty kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Kryteria weryfikacji	Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia	Liczba godzin	Okres realizacji
	społecznej i ubezpieczeń społecznych (ew)	charakteryzuje zadania instytucji państwowych dotyczące zabezpieczenia społecznego osoby niepełnosprawnej	Organizacja opieki środowiskowej		
	posługuje się językiem migowym (ek)	stosuje język migowy w komunikowaniu się z osobą niepełnosprawną wymagającą alternatywnej formy komunikacji	Elementy języka migowego	22	
		określa potrzeby i problemy osoby podopiecznej przy pomocy języka migowego			
		doskonali umiejętności posługiwania się językiem migowym			
	rozpoznaje właściwe normy i procedury oceny zgodności stosowane podczas realizacji zadań zawodowych (ew)	wymienia cele normalizacji krajowej	Organizacja opieki środowiskowej	10	
		wyjaśnia, czym jest norma i wymienia cechy normy			
		rozdziela oznaczenie normy międzynarodowej, europejskiej i krajowej			
		korzysta ze źródeł informacji dotyczących norm i procedur oceny zgodności			
Kompetencje personalne i społeczne	Pojęcie konfliktu w związku z realizacją zadań zawodowych	wyjaśnić pojęcie konfliktu	opisać fazy konfliktu		
		opisać przyczyny konfliktów międzyludzkich	zapobiegać przyczynom powstawania konfliktów		
		stosuje zasady utrzymywania poprawnych relacji z podopiecznym i współpracownikami	wymienić skutki konfliktów międzyludzkich [w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym]		

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekty kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Kryteria weryfikacji	Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia	Liczba godzin	Okres realizacji
	Metody i techniki rozwiązywania problemów	opisać metody i techniki rozwiązywania problemów	<p>podać propozycje rozwiązywania problemów</p> <p>ocenić skuteczność podjętych działań</p>		

2.2. Określenie liczby godzin na kształcenie zawodowe

Tabela 3. Określenie liczby godzin poszczególnych zajęć z podziałem na zajęcia teoretyczne i praktyczne

Nazwa zajęć	Zajęcia teoretyczne	Zajęcia praktyczne	Efekty kształcenia wraz z kodami ek, ew, ep	Kryteria weryfikacji realizowane w ramach zajęć
Podstawy psychologii	18		wyjaśnia rolę osobowości człowieka w stosunkach z otoczeniem (ew)	rozdziela typy i cechy osobowości człowieka
				charakteryzuje role społeczne
				wskazuje wpływ osobowości na zachowania społeczne
	12		charakteryzuje rozwój człowieka w różnych okresach życia (ew)	opisuje rozwój człowieka w różnych okresach życia
	12		charakteryzuje procesy zachodzące w życiu społecznym (ew)	opisuje zachowania społeczne jednostki i zbiorowości
				opisuje interakcje interpersonalne
				opisuje nieprawidłowe relacje występujące w życiu społecznym
	10		identyfikuje problemy i postawy społeczne występujące we współczesnym społeczeństwie (ew)	opisuje przyczyny i skutki problemów społecznych
				wykazuje wpływ zróżnicowanych postaw na funkcjonowanie jednostki i zbiorowości
	6		charakteryzuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy (ew)	opisuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy
Podstawy komunikacji i pracy socjalnej	12		charakteryzuje procesy zachodzące w życiu społecznym (ew)	określa skutki wykluczenia społecznego jednostki i grupy
				opisuje zachowania społeczne jednostki i zbiorowości
				opisuje interakcje interpersonalne
	10		opisuje funkcje rodziny (ek)	opisuje nieprawidłowe relacje występujące w życiu społecznym
				wymienia funkcje rodziny
				określa wpływ rodziny na funkcjonowanie człowieka
	12		określa cele, zadania i instrumenty polityki społecznej państwa (ep)	wymienia cele polityki społecznej państwa
				opisuje zadania polityki społecznej państwa
				wymienia instrumenty polityki społecznej państwa i możliwości ich stosowania
	10		identyfikuje problemy i postawy społeczne występujące we współczesnym społeczeństwie (ew)	opisuje przyczyny i skutki problemów społecznych
				wykazuje wpływ zróżnicowanych postaw na funkcjonowanie jednostki i zbiorowości

Nazwa zajęć	Zajęcia teoretyczne	Zajęcia praktyczne	Efekty kształcenia wraz z kodami ek, ew, ep	Kryteria weryfikacji realizowane w ramach zajęć
	8		charakteryzuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy (ew)	opisuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy
	12		wskazuje przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych (ew)	określa skutki wykluczenia społecznego jednostki i grupy
				wymienia przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych
				charakteryzuje zadania instytucji państwowych dotyczące zabezpieczenia społecznego osoby niepełnosprawnej
Elementy języka migowego	22		posługuje się językiem migowym (ek)	stosuje język migowy w komunikowaniu się z osobą niepełnosprawną wymagającą alternatywnej formy komunikacji
				określa potrzeby i problemy osoby podopiecznej przy pomocy języka migowego
				doskonali umiejętności posługiwania się językiem migowym
Opieka i pielęgnacja człowieka	8		charakteryzuje rozwój człowieka w różnych okresach życia (ew)	opisuje rozwój człowieka w różnych okresach życia
				rozpoznaje objawy zaburzeń rozwojowych
Organizacja opieki środowiskowej	8		wskazuje przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych (ew)	wymienia przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych
				charakteryzuje zadania instytucji państwowych dotyczące zabezpieczenia społecznego osoby niepełnosprawnej
	10		rozpoznaje właściwe normy i procedury oceny zgodności stosowane podczas realizacji zadań zawodowych (ew)	wymienia cele normalizacji krajowej
				wyjaśnia, czym jest norma i wymienia cechy normy
				rozróżnia oznaczenie normy międzynarodowej, europejskiej i krajowej
				korzysta ze źródeł informacji dotyczących norm i procedur oceny zgodności
Razem	170			

2.3. Plan kursu umiejętności zawodowych

Tabela 4. Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych

Lp.	Powiązanie z podstawą programową	Przedmioty	Liczba godzin
Kształcenie teoretyczne			
1	SPO.05.2. Podstawy pomocy społecznej	Podstawy psychologii	49
2	SPO.05.2. Podstawy pomocy społecznej	Podstawy komunikacji i pracy socjalnej	55
3	SPO.05.2. Podstawy pomocy społecznej	Elementy języka migowego	22
4	SPO.05.2. Podstawy pomocy społecznej	Opieka i pielęgnacja człowieka	12
5	SPO.05.2. Podstawy pomocy społecznej	Organizacja opieki środowiskowej	32
Łączna liczba godzin przeznaczonych na kształcenie teoretyczne			170

3. Cele kształcenia kursu umiejętności zawodowych

Absolwent kursu umiejętności zawodowych powinien być przygotowany do wykonywania następujących zadań zawodowych:

- organizowania opieki oraz wsparcia społecznego osobie podopiecznej,
- sprawowania opieki nad osobą podopieczną w celu zapewnienia jej bezpieczeństwa zdrowotnego i higieny osobistej,
- pomagania osobie podopiecznej w czynnościach dnia codziennego,
- motywowania osoby podopiecznej do samodzielności oraz aktywności intelektualnej, fizycznej i społecznej.

4. Programy poszczególnych zajęć

4.1. Program nauczania dla przedmiotu: Podstawy psychologii

4.1.1 Cele ogólne przedmiotu

Cele ogólne przedmiotu to:

- Poznanie osobowości człowieka
- Poznanie rozwoju osobniczego człowieka.

- Poznanie problemów społecznych oraz skutków wykluczenia społecznego.

4.1.2 Cele szczegółowe przedmiotu

Cele szczegółowe przedmiotu to:

- scharakteryzować typy i cechy osobowości,
- scharakteryzować role społeczne,
- opisać etapy rozwoju osobniczego człowieka,
- opisać objawy zaburzeń rozwojowych,
- opisać zachowania społeczne jednostki i zbiorowości,
- scharakteryzować problemy społeczne,
- omówić czynniki i skutki wykluczenia społecznego.

4.1.3 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tabela 5 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tematy zajęć	Liczba godz.	Opis efektów kształcenia (uwzględniający kryteria weryfikacji)		
Rola osobowości człowieka w kształtowaniu relacji z otoczeniem	20	rozdziela typy i cechy osobowości człowieka	<ul style="list-style-type: none"> wymienia typy i cechy osobowości człowieka charakteryzuje role społeczne 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać wpływ osobowości na zachowania społeczne
		przedstawia rozwój człowieka w różnych okresach życia	<ul style="list-style-type: none"> opisuje rozwój człowieka w różnych okresach życia 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznać objawy zaburzeń rozwojowych
Procesy zachodzące w życiu społecznym	20	przedstawia przyczyny problemów społecznych	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przyczyny i skutki problemów społecznych opisuje nieprawidłowe relacje występujące w życiu społecznym podaje przyczyny wykluczenia społecznego przedstawia pojęcie konfliktu w związku z realizacją zadań zawodowych opisać przyczyny konfliktów międzyludzkich przedstawia zasady utrzymywania poprawnych relacji z podopiecznym i współpracownikami stosuje zasady utrzymywania poprawnych relacji z podopiecznym i współpracownikami 	<ul style="list-style-type: none"> opisać interakcje interpersonalne wykazać wpływ zróżnicowanych postaw na funkcjonowanie jednostki i zbiorowości określić skutki wykluczenia społecznego jednostki i grupy opisać fazy konfliktu zapobiegać przyczynom powstawania konfliktów wymienić skutki konfliktów międzyludzkich w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym
Metody i techniki rozwiązywania problemów	16	opisuje metody i techniki rozwiązywania problemów	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia metody i techniki rozwiązywania problemów 	<ul style="list-style-type: none"> podać propozycje rozwiązywania problemów ocenić skuteczność podjętych działań

4.1.4 Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Propozycje metod nauczania

Prezentacja, wykład z wykorzystaniem środków wizualnych, aktywizująca metoda tekstu przewodniego, praca w grupach, praca w parach, odczytywanie informacji zamieszczonych na schematach.

Warunki realizacji

Zajęcia edukacyjne powinny być prowadzone w sali lekcyjnej: wyposażonej w stanowisko komputerowe dla prowadzącego podłączone do sieci lokalnej z dostępem do Internetu, z drukarką i ze skanerem oraz z projektorem multimedialnym lub tablicą multimedialną. W sali lekcyjnej powinny znajdować się zestawy ćwiczeń, instrukcje do ćwiczeń, komputerowe programy demonstracyjne i symulacyjne, czasopisma branżowe, podręczniki, schematy, modele zachowań i stylów negocjacji, katalogi z rozwojem człowieka w różnych okresach życia, filmy poglądowe, pakiety edukacyjne dla słuchaczy, karty samooceny, karty pracy dla słuchaczy i prezentacje multimedialne.

Dodatkowo do dyspozycji wskazane są tematyczne e-booki, animacje 2D/3D, atlasy interaktywne, plansze interaktywne, gry edukacyjne, filmy edukacyjne, symulatory, wirtualne laboratoria umożliwiające realizowanie treści w formie zdalnej.

Obudowa dydaktyczna

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem różnych form pracy aktywizującej słuchaczy np. praca w grupach po 2-3 słuchaczy. W trakcie prac ze uczestnikami należy pozostawiać im dodatkowy czas na własne prace związane z realizowanymi celami kształcenia. Dodatkowy czas należy też poświęcić na indywidualizowanie pracy słuchaczy w zależności od ich możliwości i potrzeb.

4.1.5 Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika

Sprawdzanie opanowania przez uczestnika wymagań programowych będzie przeprowadzone na podstawie wykonanych ćwiczeń. W ocenie należy uwzględnić następujące kryteria ogólne: zawartość merytoryczną ćwiczeń, ich poprawność, formy przedstawienia. Sprawdzanie osiągnięć powinno odbywać się przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu.

Przeprowadzenie testu wielokrotnego wyboru, odpowiedź ustna, opracowanie prezentacji, referatu, ćwiczenia w grupach, odgrywanie scenek sytuacyjnych.

W przypadku oceny prezentacji należy zwrócić uwagę na zaangażowanie w przygotowanie, podział obowiązków.

4.2. Program nauczania dla przedmiotu: Podstawy komunikacji i pracy socjalnej

4.2.1 Cele ogólne przedmiotu

Cele ogólne przedmiotu to:

- Zrozumienie wpływu komunikacji na życie społeczne.
- Omówienie funkcji i roli rodziny.
- Identyfikowanie występujących problemów i postaw społecznych.
- Poznanie zjawiska wykluczenia społecznego.
- Poznanie przepisów prawa z zakresu pomocy społecznej.
- Poznanie metod i technik pracy socjalnej.

4.2.2 Cele szczegółowe przedmiotu

Cele szczegółowe przedmiotu to:

- scharakteryzować funkcję rodziny,
- omówić problemy rodziny w odniesieniu do niepełnosprawności,
- omówić przyczyny występowania problemów społecznych i wykluczenia społecznego,
- scharakteryzować proces komunikacji i negocjacji,
- omówić politykę społeczną państwa,
- posługiwać się metodami i technikami pracy socjalnej,
- zastosować metody i techniki negocjacji i rozwiązywania konfliktów,
- budować relacje w najbliższym środowisku.

4.2.3 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tabela 6 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tematy zajęć	Liczba godz.	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	Oczekiwane efekty uczenia się – czynności uczestnika
Podstawy pomocy społecznej	61	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia procesy zachodzące w życiu społecznym – opisuje rodzinę i jej wpływ na funkcjonowanie człowieka w różnych okresach rozwojowych – przedstawia cele i zadania polityki społecznej państwa – opisuje problemy i postawy społeczne występujące we współczesnym społeczeństwie – omawia wykluczenie społeczne jednostki i grupy – przedstawia przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zachowania społeczne jednostki i zbiorowości – opisuje interakcje interpersonalne – wymienia funkcje rodziny – wymienić cele polityki społecznej państwa – przedstawia zadania polityki społecznej państwa – opisuje przyczyny i skutki problemów społecznych – opisuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy – wymienia przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać nieprawidłowe relacje występujące w życiu społecznym - określić wpływ rodziny na funkcjonowanie człowieka - wymienić instrumenty polityki społecznej państwa i możliwości ich stosowania - wykazać wpływ zróżnicowanych postaw na funkcjonowanie jednostki i zbiorowości - identyfikować problemy i postawy społeczne występujące we współczesnym społeczeństwie - wykazać wpływ zróżnicowanych postaw na funkcjonowanie jednostki i zbiorowości - identyfikować problemy i postawy społeczne występujące we współczesnym społeczeństwie - wykazać wpływ zróżnicowanych postaw na funkcjonowanie jednostki i zbiorowości - identyfikować problemy i postawy społeczne występujące we współczesnym społeczeństwie - określić skutki wykluczenia społecznego jednostki i grupy - scharakteryzować zadania instytucji państwowych dotyczące zabezpieczenia społecznego osoby niepełnosprawnej
Kompetencje personalne i społeczne		<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia pojęcie konfliktu w związku z realizacją zadań zawodowych – prezentuje metody i techniki rozwiązywania problemów 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie konfliktu – opisuje przyczyny konfliktów międzyludzkich – opisuje przyczyny konfliktów międzyludzkich – stosuje zasady utrzymywania poprawnych relacji 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać fazy konfliktu - zapobiegać przyczynom powstawania konfliktów - wymienić skutki konfliktów międzyludzkich [w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym - podać propozycje rozwiązywania problemów - ocenić skuteczność podjętych działań

Tematy zajęć	Liczba godz.	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	Oczekiwane efekty uczenia się – czynności uczestnika
			z podopiecznym i współpracownikami	

4.2.4 Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Propozycje metod nauczania

Metody tekstu przewodniego, metody dyskusji dydaktycznej, metody przypadku i metody projektu.

Warunki realizacji

Zajęcia edukacyjne powinny być prowadzone w sali lekcyjnej: wyposażonej w stanowisko komputerowe dla prowadzącego podłączone do sieci lokalnej z dostępem do Internetu, z drukarką i ze skanerem oraz z projektorem multimedialnym lub tablicą multimedialną. W sali lekcyjnej powinny znajdować się zestawy ćwiczeń, instrukcje do ćwiczeń, komputerowe programy demonstracyjne i symulacyjne, czasopisma branżowe, podręczniki, schematy, modele zachowań i stylów negocjacji, katalogi z rozwojem człowieka w różnych okresach życia, filmy poglądowe, pakiety edukacyjne dla słuchaczy, karty samooceny, karty pracy dla słuchaczy i prezentacje multimedialne.

Dodatkowo do dyspozycji wskazane są tematyczne e-booki, animacje 2D/3D, atlasy interaktywne, plansze interaktywne, gry edukacyjne, filmy edukacyjne, symulatory, wirtualne laboratoria umożliwiające realizowanie treści w formie zdalnej.

Obudowa dydaktyczna

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem różnych form pracy aktywizującej słuchaczy np. praca w grupach po 2-3 słuchaczy. W trakcie prac ze uczestnikami należy pozostawiać im dodatkowy czas na własne prace związane z realizowanymi celami kształcenia. Dodatkowy czas należy też poświęcić na indywidualizowanie pracy słuchaczy w zależności od ich możliwości i potrzeb.

4.2.5 Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika

Sprawdzanie opanowania przez uczestnika wymagań programowych będzie przeprowadzone na podstawie wykonanych ćwiczeń. W ocenie należy uwzględnić następujące kryteria ogólne: zawartość merytoryczną ćwiczeń, ich poprawność, formy przedstawienia. Sprawdzanie osiągnięć powinno odbywać się przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu.

4.3. Program nauczania dla przedmiotu: Elementy języka migowego

4.3.1 Cele ogólne przedmiotu

Cele ogólne przedmiotu to:

- Kształtowanie nawyku uważnego słuchania i komunikowania się z innymi.
- Wykorzystywanie metod alternatywnych, komunikacji totalnej oraz elementów Polskiego Języka Migowego.

4.3.2 Cele szczegółowe przedmiotu

Cele szczegółowe przedmiotu to:

- komunikować się z podopiecznym pomimo trudności językowych,
- formułować myśli i planować działania w oparciu o alternatywne formy komunikacji z otoczeniem,
- odczytywać komunikaty w oparciu o polski alfabet palcowy i znaki liczb,
- przekazywać komunikaty w oparciu o polski alfabet palcowy i znaki liczb,
- wykorzystywać zdobyte umiejętności w praktyce kontaktów interpersonalnych,
- eliminować stan frustracji i sytuacji stresowej u podopiecznego.

4.3.3 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tabela 7 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tematy zajęć	Liczba godz.	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	Oczekiwane efekty uczenia się – czynności uczestnika
Osoby niesłyszące, a język migowy	4	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia problematykę uszkodzeń słuchu oraz konsekwencje głuchoty w sferze fizycznej, psychicznej, zawodowej i społecznej. – omawia problemy osoby niesłyszącej w odbiorze społecznym. – przedstawia komunikację interpersonalną osób niesłyszących – omawia komunikację totalną – wskazuje czym jest mowa dźwiękowa, język migowy, język migany, pismo i inne środki porozumiewania się – omawia środki techniczne stosowane w leczeniu, rehabilitacji, kształceniu i zatrudnianiu osób z uszkodzeniami słuchu. – omawia rehabilitację społeczną 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najczęstsze przyczyny głuchoty – opisuje wybrane problemy środowiska niesłyszących – wskazuje elementy stosowane w komunikacji totalnej – wymienia środki techniczne stosowane w rehabilitacji – wskazuje podstawowe elementy wykorzystywane w rehabilitacji społecznej osób niesłyszących 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić potrzeby osób niesłyszących ze szczególnym uwzględnieniem komunikowania się; - scharakteryzować sposoby komunikacji z osobami niesłyszącymi w oparciu o przykłady - omówić środki porozumiewania się w komunikacji alternatywnej, wskazać rolę i znaczenie języka migowego w tej komunikacji oraz podać przykłady wykorzystania komunikacji totalnej w pracy opiekuńczej środowiskowej.
Daktylografia	8	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia zasady przekazywania alfabetu palcowego. – prezentuje znaki liter i digrafów – przedstawia zasady przekazywania liczebników głównych i ich znaki 	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje pojedyncze znaki liter i/lub liczebników głównych 	<ul style="list-style-type: none"> - zamigać komunikat składający się z ciągu konwencjonalnych znaków gestykulacyjnych (znaków migowych) określających poszczególne litery i/lub liczby.
Ideografia	10	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia zasady porozumiewania się systemem językowo – migowym. – prezentuje 100 znaków pojęciowych języka migowego połączonych ze 	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje układ palców i dłoni u obu rąk, położenie rąk w stosunku do ciała oraz ruch wchodzący w skład całości znaku. 	<ul style="list-style-type: none"> - synchronizować znaki pojęciowe języka migowego z mową oralną (przekaz ustny) i mową ciała

Tematy zajęć	Liczba godz.	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	Oczekiwane efekty uczenia się – czynności uczestnika
		słownictwem branżowym opieunki środowiskowej		
Kompetencje personalne i społeczne		– rozpoznaje sytuacje nietypowe w środowisku pracy	– rozpoznaje sytuacje nietypowe w środowisku pracy – wyjaśnia znaczenie zmiany w życiu człowieka	- podjąć działania w sytuacji nietypowej - ocenić skutki podejmowanych działań w sytuacjach nietypowych

4.3.4 Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Propozycje metod nauczania

- metoda pokazu – prezentująca
- metoda ćwiczeniowa – utrwalająca
- pogadanka, rozmowa
- metoda projektu – opracowanie krótkiego tekstu lub dialogu.

Warunki realizacji

Stoliki ułożone w półkolu, tak aby każdy miał dobrą widoczność w kierunku lektora, tablicy i innych uczestników zajęć. Lektor odpowiednio przygotowany tzn.: ciemne, jednobarwne ubranie, tak aby ręce były dobrze widoczne, a gesty czytelne dla odbiorców.

Obudowa dydaktyczna

Materiał realizowany poprzez fazę wprowadzająco-utrwalającą, której celem jest zapoznanie ze słownictwem zawodowym opieunki środowiskowej oraz stworzenie okazji do ćwiczeń o charakterze komunikacyjnym.

Dodatkowo do dyspozycji wskazane są tematyczne e-booki, animacje 2D/3D, atlasy interaktywne, plansze interaktywne, gry edukacyjne, filmy edukacyjne, symulatory, wirtualne laboratoria umożliwiające realizowanie treści w formie zdalnej.

4.3.5 Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika

Sprawdzanie opanowania przez uczestnika wymagań programowych będzie przeprowadzone na podstawie wykonanych ćwiczeń. W ocenie należy uwzględnić następujące kryteria ogólne: zawartość merytoryczną ćwiczeń, ich poprawność, formy przedstawienia. Sprawdzanie osiągnięć powinno odbywać się przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu.

4.4. Program nauczania dla przedmiotu: Opieka i pielęgnacja człowieka

4.4.1 Cele ogólne przedmiotu

Cele ogólne przedmiotu to:

- Poznanie rozwoju człowieka w różnych okresach życia.

4.4.2 Cele szczegółowe przedmiotu

Cele szczegółowe przedmiotu to:

- omówić rozwój człowieka w różnych okresach życia,
- omówić objawy zaburzeń rozwojowych.

4.4.3 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tabela 8 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tematy zajęć	Liczba godz.	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	Oczekiwane efekty uczenia się – czynności uczestnika
Rozwój człowieka w różnych okresach życia	9	opisuje rozwój człowieka w różnych okresach życia	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje rozwój człowieka w różnych okresach życia – przedstawia objawy zaburzeń rozwojowych 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać rozwój człowieka w różnych okresach życia - rozpoznać objawy zaburzeń rozwojowych
Kompetencje personalne i społeczne		wskazuje cechy wysokiej jakości usług świadczonych na rzecz drugiego człowieka	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia rodzaje usług świadczonych osobie podopiecznej 	<ul style="list-style-type: none"> - dobierać rodzaj usług do potrzeb podopiecznego - określić kompetencje opiekunki środowiskowej, jakie mają wpływ na jakość świadczonych usług

4.4.4 Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Propozycje metod nauczania

Prezentacja, wykład z wykorzystaniem środków wizualnych, aktywizująca metoda tekstu przewodniego, dyskusja dydaktyczna, metoda przypadków, metoda symulacyjna, opis, praca w grupach, praca w parach, odczytywanie informacji zamieszczonych na schematach.

Warunki realizacji

Zajęcia edukacyjne powinny być prowadzone w sali wyposażonej w stanowisko komputerowe dla prowadzącego podłączone do sieci lokalnej z dostępem do Internetu, z drukarką i ze skanerem oraz z projektorem multimedialnym lub tablicą multimedialną. W sali lekcyjnej powinny znajdować się zestawy ćwiczeń, instrukcje do ćwiczeń, komputerowe programy demonstracyjne i symulacyjne, czasopisma branżowe, podręczniki, schematy rozwoju człowieka, filmy poglądowe, pakiety edukacyjne dla słuchaczy, karty samooceny, karty pracy dla słuchaczy i prezentacje multimedialne.

Obudowa dydaktyczna

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem różnych form pracy aktywizującej słuchaczy np. praca w grupach po 2-3 słuchaczy. W trakcie prac ze uczestnikami należy pozostawiać im dodatkowy czas na własne prace związane z realizowanymi celami kształcenia. Dodatkowy czas należy też poświęcić na indywidualizowanie pracy słuchaczy w zależności od ich możliwości i potrzeb.

Dodatkowo do dyspozycji wskazane są tematyczne e-booki, animacje 2D/3D, atlasy interaktywne, plansze interaktywne, gry edukacyjne, filmy edukacyjne, symulatory, wirtualne laboratoria umożliwiające realizowanie treści w formie zdalnej.

4.4.5 Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika

Sprawdzanie opanowania przez uczestnika wymagań programowych będzie przeprowadzone na podstawie wykonanych ćwiczeń. W ocenie należy uwzględnić następujące kryteria ogólne: zawartość merytoryczną ćwiczeń, ich poprawność, formy przedstawienia. Sprawdzanie osiągnięć powinno odbywać się przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu.

4.5. Program nauczania dla przedmiotu: Organizacja opieki środowiskowej

4.5.1 Cele ogólne przedmiotu

Cele ogólne przedmiotu to:

- Poznanie przepisów prawa z zakresu pomocy społecznej.
- Poznanie oznaczeń normy międzynarodowej, europejskiej i krajowej.

4.5.2 Cele szczegółowe przedmiotu

Cele szczegółowe przedmiotu to:

- omówić przepisy prawa z zakresu pomocy społecznej,
- omówić zadania instytucji państwowych dotyczące pomocy społecznej,
- scharakteryzować normę i cechy normy,
- omówić cele normalizacji krajowej.

4.5.3 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tabela 9 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tematy zajęć	Liczba godz.	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	Oczekiwane efekty uczenia się – czynności uczestnika
Przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych	22	przedstawia normy i procedury oceny zgodności stosowane podczas realizacji zadań zawodowych	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych – wymienia cele normalizacji krajowej – wyjaśnia, czym jest norma i wymienić cechy normy 	<ul style="list-style-type: none"> - scharakteryzować zadania instytucji państwowych dotyczące zabezpieczenia społecznego osoby niepełnosprawnej - rozróżnić oznaczenie normy międzynarodowej, europejskiej i krajowej - korzystać ze źródeł informacji dotyczących norm i procedur oceny zgodności
Kompetencje personalne i społeczne		opisać podstawowy zakres wiedzy i umiejętności zawodowych	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje podstawowy zakres wiedzy i umiejętności zawodowych – planuje własny rozwój zawodowy 	<ul style="list-style-type: none"> - analizować własne kompetencje - wyznaczać sobie cele rozwojowe

4.5.4 Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Propozycje metod nauczania

Prezentacja, wykład z wykorzystaniem środków wizualnych, aktywizująca metoda tekstu przewodniego, praca w grupach, praca w parach, ćwiczenia praktyczne w grupach, odczytywanie informacji zamieszczonych na schematach.

Warunki realizacji

Zajęcia edukacyjne powinny być prowadzone w sali lekcyjnej: wyposażonej w stanowisko komputerowe dla prowadzącego podłączone do sieci lokalnej z dostępem do Internetu, z drukarką i ze skanerem oraz z projektorem multimedialnym lub tablicą multimedialną. W sali lekcyjnej powinny znajdować się zestawy ćwiczeń, instrukcje do ćwiczeń, komputerowe programy demonstracyjne i symulacyjne, czasopisma branżowe, podręczniki, schematy, przepisy prawa, oznaczenia normy międzynarodowej europejskiej i krajowej, filmy poglądowe, pakiety edukacyjne dla słuchaczy, karty samooceny, karty pracy dla słuchaczy i prezentacje multimedialne.

Dodatkowo do dyspozycji wskazane są tematyczne e-booki, animacje 2D/3D, atlasy interaktywne, plansze interaktywne, gry edukacyjne, filmy edukacyjne, symulatory, wirtualne laboratoria umożliwiające realizowanie treści w formie zdalnej.

Obudowa dydaktyczna

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem różnych form pracy aktywizującej słuchaczy np. praca w grupach po 2-3 słuchaczy. W trakcie prac ze uczestnikami należy pozostawiać im dodatkowy czas na własne prace związane z realizowanymi celami kształcenia. Dodatkowy czas należy też poświęcić na indywidualizowanie pracy słuchaczy w zależności od ich możliwości i potrzeb.

4.5.5 Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika

Sprawdzanie opanowania przez uczestnika wymagań programowych będzie przeprowadzone na podstawie wykonanych ćwiczeń. W ocenie należy uwzględnić następujące kryteria ogólne: zawartość merytoryczną ćwiczeń, ich poprawność, formy przedstawienia. Sprawdzanie osiągnięć powinno odbywać się przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu.

5. Ewaluacja programu kursu umiejętności zawodowych

Tabela 10 Ewaluacja programu kursu umiejętności zawodowych

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
opisuje funkcje rodziny (ek)	wymienia funkcje rodziny	Przeprowadzenie testów sprawdzających, sprawdzenie ich przez prowadzącego	W czasie realizacji programu nauczania podczas trwania KUZ
	określa wpływ rodziny na funkcjonowanie człowieka		
posługuje się językiem migowym (ek)	stosuje język migowy w komunikowaniu się z osobą niepełnosprawną wymagającą alternatywnej formy komunikacji		
	określa potrzeby i problemy osoby podopiecznej przy pomocy języka migowego		
	doskonali umiejętności posługiwania się językiem migowym		

6. Wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych

6.1. Wykaz literatury

- 1) Błędowski P., Pomoc społeczna i opieka nad osobami starszymi w RFN, INTERART, Warszawa 1995.
- 2) Florek L., Zieliński T., *Prawo pracy*, wyd. C.H. Beck, Warszawa 2004.
- 3) Foks H., *Asystentura rodziny. Teoria, praktyka, badania*, PWN 2016.
- 4) Frieske K.W., Poławski P., *Opieka i kontrola. Instytucje wobec problemów społecznych*, Śląsk, Katowice 1999.
- 5) Jabłoński L., Wysokińska-Miszcuk J., *Podstawy gerontologii i wybrane zagadnienia z geriatry*, wyd. Czelej, Lublin 2000.
- 6) Korycki S., Kuciński J., Trzeciński Z., Zaborowski J., *Zarys prawa*, pod red. J. Kucińskiego, wyd. LexisNexis, Warszawa 2006.
- 7) Koziński J., *Myślenie w rozwiązywaniu problemów*, PWN, Warszawa 1992.
- 8) Krajewski R., *Podstawy prawa rodzinnego*, KiW, Warszawa 2003.
- 9) Szczepankowski B., *Niesłyszący – głusi – głuchoniemi: wyrównywanie szans*, WSiP, Warszawa 1999.
- 10) Szczepankowski B., Koncewicz D., *Język migowy w terapii*, WSP, Łódź 2008.
- 11) Turner J., Helms D., *Rozwój człowieka*, WSiP, Warszawa 1999.

6.2. Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych

Pracownia wspomagania komputerowego działalności zawodowej wyposażona w:

- stanowiska komputerowe dla uczestników (jedno stanowisko dla jednego uczestnika),
- stanowisko komputerowe dla prowadzącego podłączone do sieci lokalnej z dostępem do Internetu,
- urządzenie wielofunkcyjne,
- pakiety programów biurowych i graficznych,
- projektor multimedialny,
- tablicę interaktywną.

W pracowniach oraz pomieszczeniach praktycznej nauki zawodu powinny znajdować się przepisy BHP dotyczące pracy z urządzeniami oraz instrukcje obsługi i konserwacji tych urządzeń. Niezbędne są również zestawy ćwiczeń, instrukcje do ćwiczeń, pakiety edukacyjne dla słuchaczy, karty samooceny, karty pracy dla słuchaczy i prezentacje multimedialne związane z treściami kształcenia, czasopisma branżowe, atlasy, słowniki, katalogi.

Dodatkowo do dyspozycji wskazane są tematyczne e-booki, animacje 2D/3D, atlasy interaktywne, plansze interaktywne, gry edukacyjne, filmy edukacyjne, symulatory, wirtualne laboratoria, programy ćwiczeniowe do projektowania przez dobieranie umożliwiające realizowanie treści w formie zdalnej dostosowane treściami do poszczególnych przedmiotów teoretycznych i praktycznych.

7. Sposób i forma zaliczenia kursu

Kurs umiejętności zawodowych kończy się zaliczeniem w formie walidacji osiągnięć uczestnika kursu, polegającej na ocenie wykonywanych w trakcie nauki projektów i ćwiczeń oraz na podstawie uzyskanych w trakcie kursu ocen z poszczególnych przedmiotów.

O zaliczeniu zajęć edukacyjnych w kształceniu teoretycznym decyduje prowadzący te zajęcia na podstawie zaliczenia testów sprawdzających.

Test uznany jest za zaliczony, gdy uzyskano co najmniej 50% punktów możliwych do zdobycia.

Do oceny osiągnięć edukacyjnych uczestnika proponuje się stosowanie testów wielokrotnego wyboru, zadań z luką, ocenę aktywności uczestnika podczas wykonywania zadań w grupie, ocenę jakości wykonania zadań przez uczestnika. Proponuje się, aby osiągnięcia uczestnika oceniać w zakresie zaplanowanych, uszczegółowionych celów kształcenia na podstawie:

- obserwacji wykonanych ćwiczeń,
- testu pisemnego.

Umiejętności praktyczne proponuje się sprawdzać na podstawie obserwacji czynności wykonywanych przez uczestnika w trakcie realizacji ćwiczeń. Podczas obserwacji należy zwrócić uwagę na:

- wyszukiwanie i przetwarzanie rzetelnych informacji pozyskanych z różnych źródeł,
- poprawność merytoryczną wykonanych ćwiczeń praktycznych,
- umiejętność pracy w zespole.

Ważne kryteria oceny efektów kształcenia to: zaplanowanie wykonania zadania, dobór elementów oraz sporządzona dokumentacja zawodowa. Możliwe są również inne sposoby i formy zaliczenia, takie jak: testy praktyczne, wykonanie projektów, próby pracy, aktywność uczącego się na zajęciach, prezentacje na forum grupy z przeprowadzonych prac.

O zaliczeniu zajęć edukacyjnych w kształceniu praktycznym decyduje prowadzący te zajęcia na podstawie zaliczenia zadań praktycznych.

Kurs umiejętności zawodowych uznaje się za zaliczony, jeżeli uczestnik uzyskał zaliczenie ze wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych w kształceniu teoretycznym i praktycznym.

Osoba, która uzyskała zaliczenie, otrzymuje zaświadczenie o ukończeniu kursu umiejętności zawodowych. Osoba, która ukończyła kurs umiejętności zawodowych z jednostek efektów kształcenia:

SPO.05.1. Bezpieczeństwo i higiena pracy

SPO.05.3. Organizowanie prac opiekuńczych

SPO.05.4. Wykonywanie czynności opiekuńczych

SPO.05.5. Wspieranie osoby podopiecznej w czynnościach dnia codziennego

SPO.05.6. Aktywizowanie osoby podopiecznej do samodzielności życiowej

SPO.05.7. Język obcy zawodowy

i otrzymała zaświadczenie o jego ukończeniu może przystąpić do egzaminu potwierdzającego kwalifikację SPO.05. Świadczenie usług opiekuńczych.

8. Sprawdzenie kompletności i poprawności opracowanego programu zajęć

Tabela 11. Weryfikacja programu nauczania KUZ pod kątem zgodności z przepisami prawa oświatowego

Lp.	Program kwalifikacyjnego kursu zawodowego/kursu umiejętności zawodowych uwzględnia	Zawartość opracowanego programu zajęć (T/N)
1	Cele kształcenia (zadania zawodowe)	T
2	Efekty kształcenia	T
3	Kryteria weryfikacji	T
4	Warunki realizacji kształcenia w kwalifikacji (lub niezbędne do realizacji danej jednostki efektów)	T
5	Minimalna liczba godzin kształcenia zawodowego dla kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie lub jednostki efektów	T

Tabela 12. Weryfikacja programu KUZ pod kątem kompletności efektów kształcenia

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
SPO.05.2. Podstawy pomocy społecznej		
Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	
wyjaśnia rolę osobowości człowieka w stosunkach z otoczeniem (ew)	rozdziela typy i cechy osobowości człowieka	Rola osobowości człowieka w kształtowaniu relacji z otoczeniem
	charakteryzuje role społeczne	Rola osobowości człowieka w kształtowaniu relacji z otoczeniem
	wskazuje wpływ osobowości na zachowania społeczne	Rola osobowości człowieka w kształtowaniu relacji z otoczeniem
charakteryzuje rozwój człowieka w różnych okresach życia (ew)	opisuje rozwój człowieka w różnych okresach życia	Rozwój człowieka w różnych okresach życia
	rozpoznaje objawy zaburzeń rozwojowych	Rozwój człowieka w różnych okresach życia
charakteryzuje procesy zachodzące w życiu społecznym (ew)	opisuje zachowania społeczne jednostki i zbiorowości	Procesy zachodzące w życiu społecznym
	opisuje interakcje interpersonalne	Procesy zachodzące w życiu społecznym
	opisuje nieprawidłowe relacje występujące w życiu społecznym	Procesy zachodzące w życiu społecznym
opisuje funkcje rodziny (ek)	wymienia funkcje rodziny	Rodzina i jej wpływ na funkcjonowanie człowieka w różnych okresach
	określa wpływ rodziny na funkcjonowanie człowieka	Rodzina i jej wpływ na funkcjonowanie człowieka w różnych okresach

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
określa cele, zadania i instrumenty polityki społecznej państwa (ep)	wymienia cele polityki społecznej państwa	Cele i zadania polityki społecznej państwa
	opisuje zadania polityki społecznej państwa	Cele i zadania polityki społecznej państwa
	wymienia instrumenty polityki społecznej państwa i możliwości ich stosowania	Cele i zadania polityki społecznej państwa
identyfikuje problemy i postawy społeczne występujące we współczesnym społeczeństwie (ew)	opisuje przyczyny i skutki problemów społecznych	Przyczyny problemów społecznych Problemy i postawy społeczne występujące we współczesnym społeczeństwie
	wyказuje wpływ zróżnicowanych postaw na funkcjonowanie jednostki i zbiorowości	Przyczyny problemów społecznych Problemy i postawy społeczne występujące we współczesnym społeczeństwie
charakteryzuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy (ew)	opisuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy	Wykluczenie społeczne Wykluczenie społeczne jednostki i grupy
	określa skutki wykluczenia społecznego jednostki i grupy	Wykluczenie społeczne Wykluczenie społeczne jednostki i grupy
wskazuje przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych (ew)	wymienia przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych	Przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych Przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych
	charakteryzuje zadania instytucji państwowych dotyczące zabezpieczenia społecznego osoby niepełnosprawnej	Przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych Przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych
posługuje się językiem migowym (ek)	stosuje język migowy w komunikowaniu się z osobą niepełnosprawną wymagającą alternatywnej formy komunikacji	Problematyka uszkodzeń słuchu. Konsekwencje głuchoty w sferze fizycznej, psychicznej, zawodowej i społecznej. Osoby niesłyszące w odbiorze społecznym. Komunikacja interpersonalna osób niesłyszących Komunikacja totalna Mowa dźwiękowa, język migowy, język migany, pismo i inne środki porozumiewania się Środki techniczne stosowane w leczeniu, rehabilitacji, kształceniu i zatrudnianiu osób z uszkodzeniami słuchu. Rehabilitacja społeczna
	określa potrzeby i problemy osoby podopiecznej przy pomocy języka migowego	Prawidła przekazywania alfabetu palcowego. Ćwiczenia usprawniające palce i nadgarstki.

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
		Znaki liter i digrafów Prawidła przekazywania liczebników głównych i ich znaki
	doskonali umiejętności posługiwania się językiem migowym	zasady porozumiewania się systemem językowo – migowym. poznanie 100 znaków pojęciowych języka migowego połączonych ze słownictwem branżowym opieunki środowiskowej
rozpoznaje właściwe normy i procedury oceny zgodności stosowane podczas realizacji zadań zawodowych (ew)	wymienia cele normalizacji krajowej	Normy i procedury oceny zgodności stosowane podczas realizacji zadań zawodowych
	wyjaśnia, czym jest norma i wymienia cechy normy	Normy i procedury oceny zgodności stosowane podczas realizacji zadań zawodowych
	rozróżnia oznaczenie normy międzynarodowej, europejskiej i krajowej	Normy i procedury oceny zgodności stosowane podczas realizacji zadań zawodowych
	korzysta ze źródeł informacji dotyczących norm i procedur oceny zgodności	Normy i procedury oceny zgodności stosowane podczas realizacji zadań zawodowych